

Home away from home

บ้านเขาเมืองเรา

สนั่น ชูสกุล

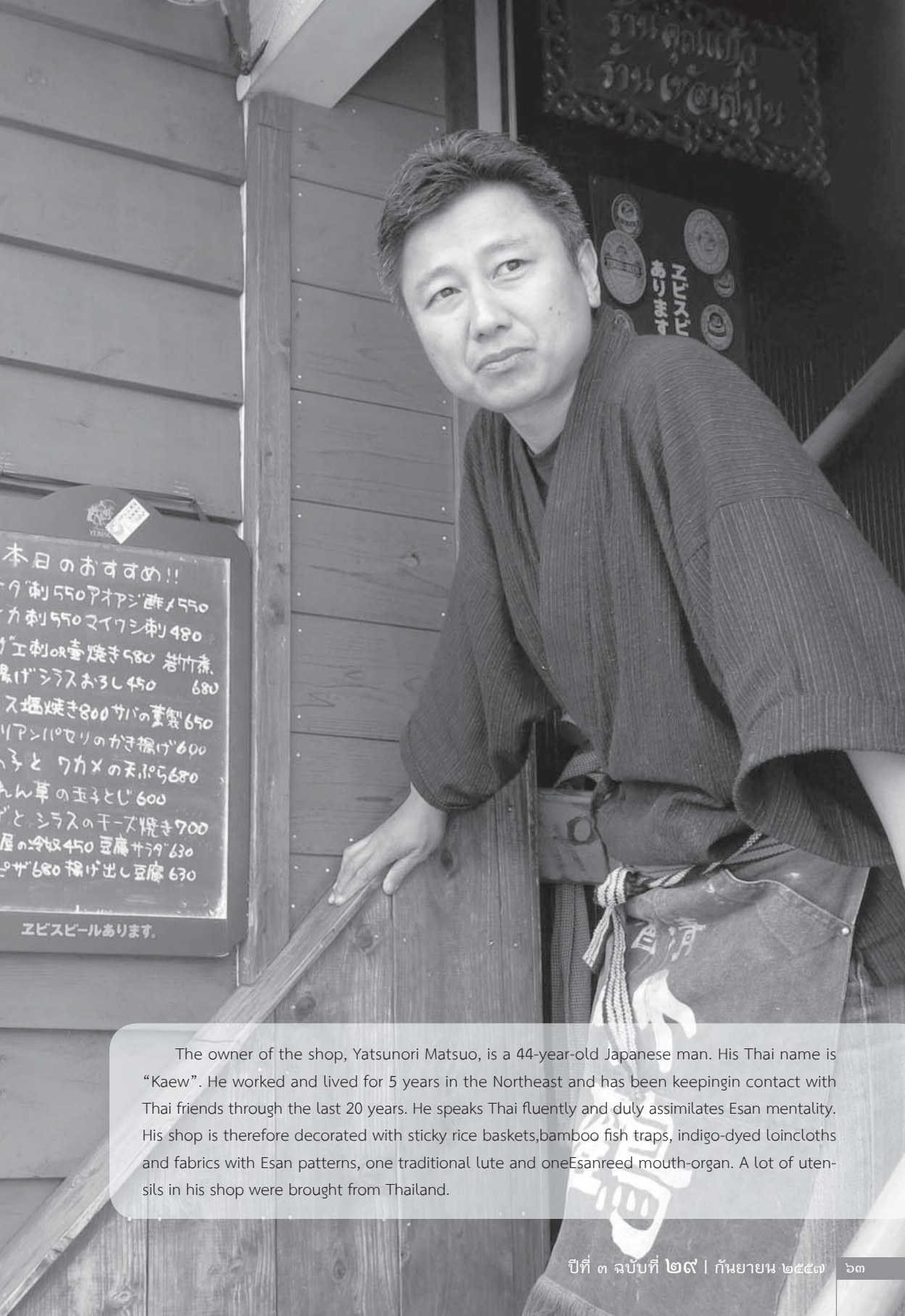
เครือข่ายสังคม ที่ถักทอจากร้านเหล้าของ ยาสุโนริ มัทสุโอะ

ที่หัวมุดถนนนิชิคุชิ ซากาเอะ ใกล้สถานีรถไฟฟูกุโอกะ
กูริฮามา ตำบลกูริฮามา เมืองโยโกสุกะ จังหวัดคานากาวะ
เป็นที่ตั้งของร้านเหล้าเล็ก ๆ ชื่อ ฮิยะกุ เนง โน โมริ - Hyaku
nen no mori แปลว่า “ป่าไม้อายุร้อยปี”^๑ หน้าร้านมีป้าย
ไม้เขียนตัวอักษรไทยว่า “ร้านแก้ว ร้านเหล้าญี่ปุ่น” เป็นร้าน
เล็ก ๆ เพียงมีลูกค้า ๑๕ คนก็เต็มร้านแล้ว แต่ในนั้นมีสาระ
ที่ไม่ธรรมดาให้ค้นหา

ร้านเหล้าเป็นสถานที่สังสรรค์ของคนญี่ปุ่นยามเลิกจาก
การทำงานอันคร่ำเครียด เป็นที่ละลายพฤติกรรมของเพื่อนร่วม
งานและของเจ้านาย-ลูกน้อง นอกเหนือจากความสัมพันธ์
อย่างเป็นทางการอันแข็งแกร่งในองค์กรสมัยใหม่ เป็นที่
เหมาะสำหรับนัดพบปะพูดคุยของมิตรสหายเพื่อกระชับ
มิตรภาพ แต่ที่ร้านป่าไม้อายุร้อยปี เป็นมากกว่านั้น

^๑ แก้วได้แรงบันดาลใจในการตั้งชื่อร้านว่า “ป่าไม้อายุร้อยปี” จากการทำงานส่งเสริมแปลงเกษตรแปลงรวมของชาวบ้านย่านาง โนนแต่ตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอบล เกิดข้อคิดที่ว่าเมื่อปลูกผักในพื้นที่แล้วควรปลูกไม้ยืนต้นด้วย เพราะป่าไม้ที่นั่นนั้นจะอายุยืนยาวเป็นประโยชน์จนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

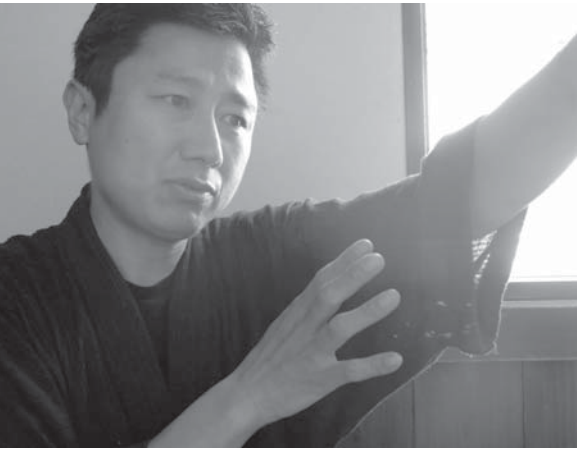

本日のおすすめ!!

アサギ刺 550 アオアジ刺 550
カサギ刺 550 マイワシ刺 480
アサギ刺の壺焼き 580 若竹煮
揚げシラスおろし 450 680
スズキ焼き 800 サバの葉巻 650
アサギ刺のかけ揚げ 600
アサギとワカメの天ぷら 680
あん草の玉子とじ 600
揚げシラスの干支焼き 700
豆腐の冷奴 450 豆腐ササゲ 630
揚げ出し豆腐 630

エビスビールあります。

The owner of the shop, Yatsunori Matsuo, is a 44-year-old Japanese man. His Thai name is “Kaew”. He worked and lived for 5 years in the Northeast and has been keeping in contact with Thai friends through the last 20 years. He speaks Thai fluently and duly assimilates Esan mentality. His shop is therefore decorated with sticky rice baskets, bamboo fish traps, indigo-dyed loincloths and fabrics with Esan patterns, one traditional lute and one Esan reed mouth-organ. A lot of utensils in his shop were brought from Thailand.

เจ้าของร้านแห่งนี้คือ **ยาสุโนริ มัทสุโอะ** ชายญี่ปุ่นอายุ ๔๔ ปี เขามีชื่อภาษาไทยว่า “แก้ว” ด้วยเขามาทำงานและใช้ชีวิตอยู่ที่ภาคอีสานถึง ๕ ปี และในระหว่าง ๒๐ ปีที่ผ่านมาเขาได้คลุกคลีและไปมาหาสู่กับเพื่อนคนไทยตลอดมา พูดภาษาไทยได้คล่องแคล่ว ซึมซับเอาบุคลิกแบบคนอีสานไว้อย่างกลมกลืน เครื่องประดับร้านของเขาจึงมีกระดิวข้าว ไซดักปลา ผ้าขาวม้าย้อมครามและผ้าลายอีสาน พิณ และแคนอย่างละตัว ภาชนะในร้านก็มีไม่น้อยที่เขาขนไปจากเมืองไทย

ผมรู้จักกับแก้วที่ภาคอีสานประเทศไทย เมื่อเขามาทำงานให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนชื่อ **เจวีซี^๒** ระหว่างปี ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ ก่อนหน้านั้นเขามีประสบการณ์มากมายเกี่ยวกับเมืองไทย ตั้งแต่เป็นนักศึกษาอยู่เขาก็ทำงานพิเศษในร้านอาหาร เก็บเงินมาเที่ยวเมืองไทยถึง ๒ ครั้งในปี ๒๕๓๔-๒๕๓๕ มีเพื่อนเป็นคนไทยหลายคน เรียนภาษาไทยจากเพื่อน จบการศึกษาแล้วเขาทำงานบริษัทโฆษณาอยู่ปีหนึ่ง ก่อนลาออก แล้วเสนอขอมาเป็นอาสาสมัครให้กับ

องค์กร **เจวีซี** โดยใช้เงินของตัวเอง ทำงานอยู่ที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีหนึ่งเต็ม ๆ (๒๕๓๗) จากนั้นก็กลับญี่ปุ่น ทำงานอยู่ในแวดวงเอ็นจีโอ ระหว่างปี ๒๕๔๐-๒๕๔๓ เขาเป็นเจ้าหน้าที่ **เจวีซี** อยู่ที่โตเกียว รับผิดชอบการสนับสนุนงานของ **เจวีซี** ในประเทศไทย ก่อนมาอยู่ภาคอีสานอีก ๔ ปี ที่ภาคอีสานเขามาตั้งสำนักงานที่ขอนแก่น และทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรชุมชนที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืนในหลายพื้นที่ แก้วมีบทบาทสำคัญสนับสนุนการจัดตั้งตลาดอาหารท้องถิ่น หรือตลาดนัดสีเขียวขึ้นเป็นแห่งแรก ๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะที่อำเภอเมืองพล ขอนแก่น ที่ตั้งขึ้นในปี ๒๕๔๕

เขายังร่วมกับ **เสน่ห์ วิชัยวงศ์** ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.อีสาน) ในขณะนั้น แพลหนังสือประสบการณ์การพัฒนาในประเทศญี่ปุ่น และจัดพิมพ์ในประเทศไทยชื่อ **“เศษอาหาร พื้นดิน พื้นชีวิต”** ซึ่งเขียนโดย **คานโนะ โยชิอิตะ** นักเคลื่อนไหวสังคมคนสำคัญของญี่ปุ่น ขณะเดียวกัน เขาเขียนหนังสือประสบการณ์การเคลื่อนไหวอันเข้มข้นของประชาชนอีสานในทศวรรษก่อน พิมพ์จำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น (๒๕๔๗) เขายังมีบทบาทสำคัญขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนญี่ปุ่นและภาคประชาชนจากหลายประเทศในเอเชีย ในนามขององค์กร **เอเฟค (AFEC : Asian Farmer Exchange Center)** ในปัจจุบันเขายังดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการของ **เอเฟค** และช่วยประสานงานให้กับกิจกรรมต่าง ๆ อีกหลายองค์กร โดยงานเหล่านี้เขาทำโดยใจอาสา

บทบาทแท้จริงของเขา ๘ ปีมาแล้วก็คือเป็นเจ้าของร้านเล็กชื่อ **ป่าไม้อายุร้อยปี** แห่งนี้ อาชีพเล็ก ๆ ที่เขาเลือกสำหรับหารายได้เลี้ยงครอบครัว เขานำประสบการณ์การทำอาหารและทำร้านอาหารที่เรียนรู้ตั้งแต่ครั้งเป็นนักศึกษา และใช้ประสบการณ์การจัดการทำงานมาใช้ในบ้านของเขาอย่างเต็มที่ และเขาก็ยังพกเอาแนวคิดที่ก้าวหน้า

^๒ องค์กร **เจวีซี (JVC : Japan International Volunteer Center)** ตั้งขึ้นโดยชาวญี่ปุ่นที่ทำงาน อาศัยอยู่ในประเทศไทย เพื่อช่วยเหลือผู้อพยพจากสงครามในอินโดจีน โดยเฉพาะ ผู้อพยพจากกัมพูชาในปี ๒๕๒๒ จากการช่วยเหลือผู้อพยพ ขยายงานไปสู่งานพัฒนาด้านอื่น ๆ ในหลายพื้นที่ ต่อมา **เจวีซี** ได้ตั้งสำนักงานใหญ่ที่โตเกียวและขยายงานไปยังหลายประเทศทั้งในทวีปเอเชียและแอฟริกา

มหกรรมเหล่าพื้นบ้านที่แก้วร่วมกับเครือข่ายร้านอาหารจัดขึ้นที่เมือง โยโกสุกะ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

จากการทำงานกับชุมชนในฐานะเอ็นจีโอคนหนึ่ง มาปะทะสังสรรค์กับลูกค้าของเขาดตลอดเวลา

เขาบอกกับผมว่าคนที่มาที่นี่จะได้ไม่ว่าอย่าง มีประโยชน์ และเท่าที่ผมอยู่คลุกคลีกับเขาดตลอด ๓ เดือนที่อยู่ญี่ปุ่น มันเป็นเช่นนั้นจริง ๆ จนไม่เกินเลย นักที่ผมจะกล่าวได้ว่า คนที่มาตีมกินที่ร้านป่าไม้ไผ่อยู่ ร้อยปี แห่งนี้ ขณะที่ตีมสากะ เหล้ากลั่น น้ำชา น้ำหวาน และอาหารญี่ปุ่นเต็มแบบฉบับแล้ว เขายังได้ ตีมกินเอาแนวความคิดที่ก้าวหน้า ความยุติธรรม และความยั่งยืนของโลกเข้าไปพร้อมกันด้วย

อาหารเกือบทุกอย่างในร้านของเขา เจาะจงใช้พืชผักจากแปลงเกษตรอินทรีย์ซึ่งเขาซื้อตรงจากฟาร์มของเกษตรกรที่คบหาเป็นเพื่อนสนิท กุ้งหอยปูปลาเขาซื้บรไปซื้อจากชาวประมงขนาดเล็กและสหกรณ์การประมงที่ฝั่งทะเลดำบลนากาอิ สัปดาห์ละ ๓ ครั้ง เครื่องดื่มทุกชนิดมีที่มาจากเครือข่ายชุมชนที่มีความสัมพันธ์กันมาก่อนในขบวนการ

เคลื่อนไหวทางสังคมในรอบ ๔๐ ปีที่ผ่านมา

เหล้าสาเก ๔ ยี่ห้อที่เขาแนะนำกับผมมีที่มาจากอันน่าที่อย่างยิ่ง เหล้าอิชิโซ มังโป (Ichi cho man pou) จากจังหวัดฟูกูโอกะ เกาะคิวกู เป็นผลผลิตจากการทำนาข้าวอินทรีย์ของชาวนากลุ่มหนึ่ง นำข้าวไปฝากโรงเหล้าของเพื่อนบ้านผลิตเป็นเหล้าเหล้ามาโฮโตะ (Mahoto) จากกลุ่มชาวนานักต่อสู้กรณีสนามบินนาริตะ จังหวัดชิบะ ที่มีประวัติการต่อสู้อย่างเข้มข้นตลอด ๔๐ กว่าปีที่ผ่านมา ปัจจุบันเขาก็ยังรวมตัวเป็นสหกรณ์ชื่อ วันแพ็ค (One Pack) ข้าวจากนาอินทรีย์ของพวกเขาถูกส่งไปผลิตเหล้าในโรงงานที่จังหวัดไซตะมะ เหล้าโอกาเวะ โน ชิเซน ชู (Ogawa no shizen shu) จากกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์เมืองโอกาเวะ จังหวัดไซตะมะ ซึ่งมีเกษตรกรชื่อดังคือ คาเนโกะ มิซาโตะ เป็นอาจารย์ใหญ่ด้านเกษตรอินทรีย์ที่มีสานุศิษย์มากมาย และยังมีเหล้าสาเกโยมิกาเอรุ (Yomigaeru) จากเมื่อนากาอิ ปัจจุบัน

เหล้าสาเกที่มาจากเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์จากหลายพื้นที่

เจ้าของโรงเหล้าที่อพยพหนีภัยกัมมันตรังสีจากโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะ ไปใช้ข้าวพันธุ์พื้นบ้านผลิตเหล้าสาเกคุณภาพดีอยู่ที่เมืองนากาอิ เครื่องดื่มอื่น ๆ เช่นเบียร์ ก็เน้นเบียร์ยี่ห้อเล็ก ๆ ที่ผ่านการคัดเลือกคุณภาพอย่างดีเครื่องดื่มจำพวก น้ำส้ม น้ำหวานก็มาจากสหกรณ์ชีวิต สหกรณ์ที่ผู้บริโภคประสานกับกลุ่มเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์โดยตรง

เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญที่แก้วและเพื่อนเจ้าของร้านเหล้าร้านอาหารในจังหวัดคานากาวะกว่า ๑๐ ร้าน รวมทั้งเอยนต์ชายเหล้าที่เน้นเรื่องเหล้าพื้นบ้าน พวกเขาพร้อมตัวกันเป็นเครือข่าย พวกเขาแลกเปลี่ยน ค้นคว้าเรื่องเหล้ากันอย่างแตกฉานจากจุดเรื่องการค้นหาและส่งเสริมเอกลักษณ์ของเหล้าพื้นบ้านพื้นเมืองญี่ปุ่น เขามีแรงมุ่งมั่นคิดเรื่อง “สิทธิ” ในเรื่องนี้อย่างน่าสนใจ เขามีเวทีพูดคุยเสวนากันเดือนละครึ่งมิได้ขาด และจัดกิจกรรม “มหกรรมเหล้าพื้นบ้าน” ขึ้นปีละครั้ง เชิญเจ้าของโรงเหล้าพื้นบ้าน ร้านค้า ลูกค้า มาพบปะ ดื่ม ชิม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิพากษ์วิจารณ์ และกระชับความสัมพันธ์ (ผมมีโอกาสร่วมงานนี้เมื่อวัน

ที่ ๒๒ มิถุนายน ที่ผ่านมาด้วย เป็นงานที่สนุกและน่ารักจริง ๆ)

เมื่อ ๑๐ กว่าปีก่อน ขณะที่แก้วทำงานอยู่ที่ภาคอีสาน เขาได้ซึมซับบรรยากาศการต่อสู้เรื่องเหล้าพื้นเมืองในเมืองไทย ของเครือข่ายเหล้าพื้นบ้านแห่งประเทศไทย (คท.) และพบคำตอบว่าเหล้าพื้นเมืองในไทยกับญี่ปุ่นก็อยู่ในชะตากรรมเดียวกัน คือคนท้องถิ่นที่ดื่มเหล้าเพื่อกิน เหล้าเพื่อพิธีกรรมตามความเชื่อของท้องถิ่น (พิธีกรรมในศาลเจ้าลัทธิชินโต และทุกพิธีกรรมไหว้ผีไหว้เจ้าในท้องถิ่นไทยมีเหล้าเป็นเครื่องเช่นเครื่องบวงสรวงเหมือนกัน) เพื่อแลกเปลี่ยนและขายกันเองเป็นเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น เป็นเหล้าที่ผลิตจากข้าวและผลไม้ ด้วยกระบวนการที่ปลอดภัย ต่างถูกกีดกันและทำลายจากกฎหมายของรัฐและการลงทุนขนาดใหญ่ของอุตสาหกรรมเหล้าที่ผูกขาด

ที่ร้านเหล้า ร้านอาหาร “ป่าไม้อายุร้อยปี” เกือบทุกการเสิร์ฟ เขาต้องแนะนำว่าอาหาร เครื่องดื่ม เดินทางมาจากที่ไหน ลูกค้าต่างมีภาพของร้านแห่งนี้ว่าเป็นที่ที่มีเหล้าพื้นบ้านคุณภาพจากหลากหลายแหล่ง และล้วนเป็นแหล่งผลิตรายย่อย คนที่สนใจลึกลงไปก็จะรู้จักถึงการต่อสู้การเคลื่อนไหวของกลุ่มเกษตรกรและขบวนการทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ที่เจ้าของร้านยินดีพูดคุยแลกเปลี่ยนกับพวกเขาอยู่ตลอดเวลา

ลูกค้าร้านนี้มาจากหลากหลายอาชีพ เป็นลูกจ้าง เจ้าของกิจการ หมอ ครูอาจารย์ นักวิชาการ เกษตรกร ทนายความ คนทำงานเอ็นจีโอ ผู้ใช้แรงงาน แก้วต้อนรับลูกค้าของเขาด้วยอัธยาศัยไมตรีตามแบบฉบับคนญี่ปุ่นที่อ่อนน้อมถ่อมตัว ลูกค้าที่มาดื่มกินทั้งหลาย เท่าที่ผมสังเกตก็มักจะอยู่ในกริยามารยาทที่สงบเรียบร้อยพอสมควร (ไม่เหมือนวงกินเหล้าในบางที่บางแห่ง) ลูกค้าจำนวนมากมาดื่มคนเดียวและมาพบเพื่อนผู้มิตรกันที่นี่ โดยเจ้าของร้านจะสนทนาพาทากับลูกค้าของเขาทุกคน และตั้งใจแนะนำให้ลูกค้ารู้จักซึ่งกันและกัน สำหรับเรื่องนี้เขามีเป้าหมายที่แน่นอน เขามักจะถ่ายรูปร่วมกับ

วันหยุด แก้วชวนลูกค้าไปเยี่ยมและสังสรรค์ที่ฟาร์มของเกษตรกร เมื่อ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ลูกค้าของเขาเป็นกลุ่ม ๆ แล้วโพสต์ลงหน้าเฟซบุ๊กของเขา และหน้าเพจของร้าน การสนทนาในหน้ากระดานเฟซบุ๊กก็จะดำเนินไปมากกว่าการสนทนาในร้าน การได้รู้จักผู้ใจกันของกลุ่มคนที่มีประสบการณ์ร่วมสามารถก่อตัวเป็นอะไรได้ตามที่คนผู้เกี่ยวข้องมีเจตนา

วันอาทิตย์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันหยุด แก้วชวนลูกค้า ๑๐ กว่าคน รวมทั้งผมด้วย ไปเยี่ยมฟาร์มเกษตรกรของ คัทสุมิ นากาชิมา เกษตรกรที่ส่งผักให้ร้านของเขาเป็นประจำ บรรดาลูกค้าร้านเหล่าที่ทำงานบริษัทและอยู่ในเมืองทั้งหลาย น้อยนักที่จะเคยรู้จัก เข้าใจว่าอาหารที่เขากินอยู่ทุกวัน

พิน แคน จากแดนฮิซาน ในร้านเหล้าญี่ปุ่น

นั่นมีที่มาอย่างไร ลูกค้านำอาหารและเครื่องดื่มมาสมทบในงาน นากาชิมาเจ้าของฟาร์มนั้นเลี้ยงไก่เอาไว้ออกหนึ่ง เขามอบให้ผู้มาเยี่ยมคนละตัวเพื่อให้ทุกคนได้ลงมือเชือดไก่ ถอนขน ซ้ำแหละและนำมาประกอบอาหารด้วยมือตัวเอง คล้ายว่าแก้วอยากเห็นลูกค้าของเขาก้าวผ่านความรู้สึกบางอย่างที่ผู้บริโภคทั่วไปไม่เคยเข้าใจ พวกเขายังได้เรียนรู้เรื่องการทำงานอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในฟาร์มที่ผลิตอาหารป้อนคนเมืองอยู่ทุกวัน พวกเขากินดื่มกันเมามาย เล่นดนตรี ร้องเพลง และแนะนำตัวเอง แลกเปลี่ยนทัศนะกัน ความสนิทชิดเชื้อเกิดขึ้นมากกว่าการเป็นผู้ซื้อกับผู้ขายผู้บริการ นี่คือความสัมพันธ์ที่ถูกถักทอจากเจ้าของร้านเหล้าเล็ก ๆ แห่งนั้น

ลูกค้าส่วนใหญ่รู้ว่าแก้วเคยอยู่ที่ประเทศไทย และประเทศไทย(ของเรา)นี่ก็นับเป็นดินแดนที่แสน

วิเศษของคนญี่ปุ่นที่เดียว ที่พัก อาหาร ราคาถูก บรรยากาศสงบ อากาศสบาย ผู้คนเป็นมิตรและมีอัธยาศัยคล้ายคลึงคนญี่ปุ่น เปรียบเทียบกับการเดินทางจากโตเกียวไปเที่ยวเกาะคิวชู เกาะโอกินาวาแล้ว มาเมืองไทยยังมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่ากัน มีอุปสรรคบ้างก็คือเรื่องภาษาพูด ในเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นฤดูร้อนของญี่ปุ่นและมีวันหยุดหลายวัน เขาจึงเลือกมาเที่ยวเมืองไทยที่อากาศกำลังเย็นสบาย บรรดาลูกค้าร้านแก้วและเครือข่ายอื่น ๆ ของเขาต่างก็ไฝฝินอยากมาเที่ยวเมืองไทย จึงเหมาะเจาะที่เขาจะขอร้องให้แก้วเป็นผู้นำพามาเที่ยวเมืองไทยเมื่อสองปีก่อนจึงเกิดการตกลงระหว่างคนที่อยากมาเมืองไทย พร้อมใจกันจ่ายค่าเช่าในวันที่เขาต้องปิดร้านให้กับแก้วและพากันมาเที่ยวเมืองไทย

ที่เมืองไทย พวกเขาพากันไปเยี่ยมเครือข่าย

ชุมชนที่แก้วเคยทำงานด้วย เช่น ตลาดนัดสีเขียวที่เมืองพล ขอนแก่น เยี่ยม บำรุง คะโยธยา ผู้นำชุมชนที่กาฬสินธุ์ ซึ่งเคยไปมาหาสู่และเป็นเพื่อนสนิทของผู้นำภาคประชาชนญี่ปุ่นหลายคน พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกับองค์กรภาคประชาชนในภาคอีสานอีกหลายแห่ง ระหว่างเส้นทางก็ได้เยี่ยมชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ

ในรอบ ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา ผู้ชายญี่ปุ่นชื่อแก้วได้พบและนำพาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการเคลื่อนไหวสังคมที่สำคัญหลายอย่าง โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของประชาชนภาคอีสานในประเทศไทยในช่วงที่มีการเคลื่อนไหวเข้มข้น ทั้งเรื่องที่ดิน ป่าไม้ เรื่องเขื่อน เรื่องเหล่าพื้นบ้าน การต่อสู้ของเกษตรกรรายย่อยทั้งภาคการต่อต้านนโยบายรัฐ และการสร้างทางเลือกเกษตรกรยั่งยืนในระดับพื้นที่ ขณะเดียวกันเขาก็ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการเคลื่อนไหวของชาวนาญี่ปุ่นและองค์กรชาวนาในระดับภูมิภาค ที่มีพื้นที่การเคลื่อนไหวในหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไทย ฟิลิปปินส์ และมีการก่อตั้งองค์กรเครือข่ายชาวนาชื่อ เอเฟค (AFEC : Asian Farmer Exchange Center) ที่เชื่อมร้อยขบวนการชาวนาเพื่อต่อสู้อย่างเป็นคู่ขนานกับองค์กรโลกบาลอย่าง APEC, WTO, TPP ฯลฯ

เขาได้มีโอกาสเดินทางไปพบปะกับองค์กรภาคประชาชนทั่วญี่ปุ่น และองค์กรชาวนาในหลายประเทศ ด้วยบทบาทการเป็นล่ามพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประสานงาน ประสบการณ์นี้ติดตัวเขาอย่างแกะไม่ออก

กับองค์กร เจริชี่ นั้นเขายังคงมีสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นกับคนทำงานทั้งเก่าทั้งใหม่ ส่วน เอเฟคที่เขาเป็นเลขาธิการอยู่ในปัจจุบันได้เป็นเครือข่ายที่เชื่อมร้อยนักคิด นักเขียน นักเคลื่อนไหว ที่แตกตัวแยกย้ายกันไปสร้างพื้นที่การต่อสู้ การคิดค้นรูปธรรมของตนเองอยู่ทั่วประเทศญี่ปุ่นและประเทศเครือข่ายอื่น ๆ เขามีจดหมายข่าวและโซเซียลมีเดียในการติดต่อประสานกันอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มี

การประชุมใหญ่ปีละครั้ง

การเดินทางไปเยือนญี่ปุ่นของผม ระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยการสนับสนุนของโครงการปัญญาชนสาธารณะแห่งเอเชีย (Asian Public Intellectual) เมืองคอร์ก AFEC รับเป็นองค์กรเจ้าภาพ (Host) โดยมีแก้วเป็นคนช่วยประสานงาน แน่نونว่าผมเดินทางเข้าไปร่วมส่วนของร้านป่าไม้อายุร้อยปี และเดินไปตามแผนที่ที่แก้วเป็นคนเขียนให้ เขาออกแบบให้ผมได้พบปะกับนักคิด นักวิชาการ นักเคลื่อนไหว ที่ร้านของเขา แล้วให้ผมเดินทางไปพบปะผู้คนและองค์กรต่าง ๆ ในเครือข่ายของเขา ที่จังหวัดอิบารากิ จังหวัดนิกาคะ จังหวัดยามากะตะ จังหวัดชิบะ จังหวัดฟูกูชิมะ ในจังหวัดคานากาวะ และมหานครโตเกียว ผู้ที่ผมได้ไปแลกเปลี่ยน ได้ร่วมทำงานด้วยและสัมภาษณ์ ในระยะ ๓ เดือนนั้นนับได้ ๑๐๐ กว่าคน นี่เป็นเครื่องบอกความกว้างขวางของวงสัมพันธ์ของคนชื่อแก้วได้เป็นอย่างดี

การเดินทางเยือนญี่ปุ่นของผมก็กลายเป็นเงื่อนไขเป็นสีสันหนึ่งบนเรื่องที่เขากำลังทำอยู่ด้วยเช่นกัน เช่น การให้ผมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนะต่าง ๆ เกี่ยวกับสังคม การเมืองไทย กับเพื่อนญี่ปุ่น โดยที่เขาคอยเป็นล่ามให้ผมประกอบอาหารอยู่หลังเคาน์เตอร์ พิณอีสานที่ประกอบอยู่ในร้านของเขาถูกผมหยิบขึ้นมาเล่นเป็นครั้งแรก และถูกขอร้องให้เล่นเกือบทุกครั้งที่ย้ายบ้างเข้าไปในร้าน ชวนเพื่อนญี่ปุ่นเอากีตาร์มาเล่นแจมและร้องเพลงด้วยกัน บางวันเขาโทรชวนเพื่อนที่อยู่

ไกลไม่ได้พบกันมาแรมปีมาร่วมสนทนาดื่มกินกัน ลูกค้าประจำของเขาส่วนใหญ่กลายเป็นเพื่อนของ ผมไปด้วย จนวันสุดท้ายเขาจัดงานเลี้ยงส่งผมโดย ทุกคนร่วมกันจ่าย ผมบอกกับแก้วว่าในการเดินทาง มาญี่ปุ่น ไม่มีใครได้รับโอกาสและโชคดีเท่าผมอีก แล้ว

เขาเห็นด้วยกับผมเมื่อผมกล่าวกับเขาว่า ร้าน ป่าไม้อายุร้อยปี ของเขาเป็นต้นกำเนิดของ “ชุมชน” ชนิดหนึ่งขึ้นมา เป็นชุมชนเล็ก ๆ ที่คนจำนวนหนึ่ง ได้เข้ามาผูกพัน มีการเชื่อมโยงไปสู่ชุมชนอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง เป็นเครือข่ายทางสังคมที่เกื้อกูลต่อกัน การดำรงอยู่ของชุมชนเช่นนี้แยกไม่ออกจากการ ดำรงอยู่ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์รายย่อยในชนบท แยกไม่ออกจากรุ่นผลิตเหล้าพื้นบ้าน ชาวประมง ขนาดเล็ก แยกไม่ออกกับขบวนการต่อต้านโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่จะสร้างความเสี่ยงความเสียหายแก่นิวศ

และชุมชนชาวญี่ปุ่น และแยกไม่ออกจากขบวนการ เคลื่อนไหวเพื่อความเป็นธรรมในสังคมในทุกเรื่อง ที่ สมาชิกทุกคนของสังคมแห่งนี้เผชิญกันอยู่

และลึกที่สุด ชุมชนแห่งนี้กำลังทำหน้าที่ “เติมเต็ม” ทางจิตวิญญาณให้กันในสังคมที่วิวัฒนาการไป สู่ความยุ่งยากขึ้นทุกวัน อย่างที่สังคมทุนนิยม อุตสาหกรรม สังคมบริโภคนิยมแห่งญี่ปุ่นกำลัง ดำเนินไป

พื้นที่ที่ทำหน้าที่เช่นนี้ คงมีอยู่มากมายทุกมุม โลก ทั้งที่ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติและพื้นที่ที่ ถูกจัดวางอย่างมีเป้าหมายอย่างร้าน *ต้นไม้อายุ ร้อยปี* ของชายญี่ปุ่นชื่อ “แก้ว” - ยาสุโนริ มัทสึ โอะ คนนี้.

